

Bəzən elə olur ki, qalaq-qalaq kitablar, monoqrafik araşdırmalar, yüzlərlə məqalə və materiallar yazıb, hazırlayıb çap etdirsən də, yaxından tanıdığın, onunla illərdir bir kollektivdə çalışdığın, az qala daim hər gün görüşdüyn, üz-üzə gəldiyin, saatlarla bölüşüb, elmi müzakirələr, mübahisə və diskussiyalar etdiyən, insani nəvazişini, ədəb-ərkanını, hörmət-izzətini, mənəvi-əxlaqi keyfiyyətlərini ən yüksək əyarləri ilə nümayiş etdirən insan haqqında danışmaq üçün haradan başlayıb, harada qurtaracağımı bilmirsən.

Deyirlər dünyanın övveli də, axırı da Söz olub. Söz haqqında müqəddəs kitablarda – Tövratda, İncildə, Quranda, antik ədəbiyyatda, Şərq, Qərb ədəbiyyatında, elə bizim klassikamızda (Xəqani, Nizami, Nəimi, Nəsimi, N.Tusi, Füzuli, A.Bakıxanov, M.F.Axundzadə, H.Cavid, S.Vurğun və b.) zəka sahiblərinin istəyincə mülahizələri mövcuddur. Söz Haqq olub, sakraldır, Söz müqəddəsdür, Söz Allahın adıdır. Söz Haqqa bağlıdır. Ulu şairimiz Füzuli deyirdi ki, “lütfün əlası sözün bilməkdir mənəsim”.

Nəhayət özümüzü toparlayıb haqqında bəhs edəcəyimiz filologiya elmləri doktoru, professor Rəhilə xanım Qeybullayevayla bağlı Söz deməyin məqamı çatdı. Və bu məqamı ucalığı ilə dərk etməkdən ötrü də, şübhəsiz, Sözüün gücünə söykənmək, əzmini və ləngərini nümayiş etdirməlisən.

Türk dünyasının böyük sənətkarı Mövlana Cəlaləddin Rumi söyləyirdi ki, “Sən anılması gözəl olan bir söz ol. Çünki insan özü haqqında söylənilən gözəl sözlərdən ibarətdir”. Elə Rəhilə xanım Qeybullayeva kimi. Bizə kimsə deyə bilər ki, Sizin Rəhilə Qeybullayeva haqqında Söz söyləməyə haqqınız varmı?! Bizsə cavab verərik ki, bəli var. Ona görə ki, biz Rəhilə xanımla 16 ildir ki, bir kollektivdə, daha doğrusu, bir kafedrada çalışırıq. Bu müddət ərzində Rəhilə xanım bir azərbaycanlı qadını, işdə həmkar, müəllim, insan, mühazirəçi, tədqiqatçı, alim, kafedra müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor, bəlkə də sanki bir ailə üzvü kimi münbit mühit yaratmışdır (Rəhilə xanım Bakı Slavyan Universitetinin Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasına müdir təyin olunduğu vaxtdan bizim iş yerimiz nəinki kafedra, həm də bir ailənin çalışıb yaşadığı yerə bənzədi və bu xüsusiyyət yalnız “Covid-19” başlayandan (Allah hamının canına sağlıq versin! səngiyə bilmişdir). Rəhilə xanım kafedrada elə bir münbit mühit yarada bilmişdir ki, onun bütün üzvləri məsuliyyəti və onlara verilən tələbləri bir an belə kənara qoymayıb, hamı bir ailə üzvü olaraq yaşamış, fəaliyyət göstərmişdir.

Atalarımızın məsəli var: “Ot kökü üstə bitər”. Rəhilə xanım da kökü üstə bitməyi bacarmışdı. Öz valideynlərindən əxz etdiklərini ləyaqətlə davam etdirmişdi. Orta təhsilini doğulduğu Zaqatala rayonunda başa vurmuşdu. 1976-1981-ci illərdə M.F.Axundov adına Azərbaycan Pedaqoji Rus dili və Ədəbiyyatı İnstitutunun Lenin təqaüdcüsü olub, təhsilini fərqlənmə diplomu ilə başa vurmuşdu. Moskvada keçirilən tələbə olimpiadalarında 1-ci yerə layiq görülmüşdü. 1989-cu ildə M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetində “Süjetdə dinamizmlik və sabitlik” mövzusunda filologiya elmləri namizədi, 2004-cü ildə AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunda “Müqayisəli tipologiya və ədəbiyyat tipləri” mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdi.

Rəhilə xanımın keçdiyi yola retrospektiv baxış onun arxada qalan illərinin məsuliyyət dövrü olduğunu təliffi sübut edir. Belə ki, o, ali təhsilini başa vurub doğma rayona qayıdıb, bir müddət orta məktəbdə rus dili müəllimi kimi

çalışmasına baxmayaraq, onun nəzər-baxışları bütün hallarda elmi tədqiqat işləri aparmağa yönəlmişdi. Elə buna görə də, az keçməmiş Rəhilə xanım Bakıya AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun Ədəbiyyat nəzəriyyəsi şöbəsində işə başlayır. Məhz bu dövrdən o, qaynar elmi axtarışlar mühtinə düşür, günlərini, həftələrini, aylarını, illərini kitabxanalarda keçirir, arayıb, axtarır, tədqiqatlar aparır. Bu müddət ərzində onu məsuliyyət bir an belə tərk etmir. Bunun nəticəsi kimi yuxarıda qeyd etdiyimiz Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığına iki maraqlı mövzulu nami-

Nəcabət və elmin simbiozu

zədlilik və doktorluq dissertasiyaları ərməğan edilir. Gərgin zəhmət və elmi axtarışların nəticəsi öz bəhrə dövrünə yetişir. 2005-ci ildən Rəhilə xanım BSU-da Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasına rəhbərlik edir. Həmin dövrdən bugünküədək kafedranın elmi istiqamətləri daha da canlanır, bir neçə fəlsəfə doktorluğu və elmlər doktorluğu dissertasiyaları müdafiə olunur.

Prof. Rəhilə Qeybullayeva daim axtarışda olan alimlərdəndir. Onun elmi axtarış sferası da olduqca genişdir. Elə buna görə də Rəhilə xanım bu gün Azərbaycandakı nadir alimlərdəndir ki, bir sıra beynəlxalq elmi jurnal və elmi təşkilatların üzvüdür. Onların sırasında “Kyoto-Prize”nin rəsmi kordinatoru (Yaponiya), Nobel Prize (İsveç) üzvü, Mədəniyyət Tarixi Beynəlxalq Cəmiyyətinin yaradıcılarından biri və üzvü, “SJI” Beynəlxalq elmi jurnalı redaksiya şurasının eksperti, AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun nəzdindəki ixtisaslaşmış Doktorluq Müdafiə Şurasının üzvü, AAK-ın Ekspert Şurasının üzvü, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Azərbaycan Komparativ Ədəbiyyatşünaslıq Assosiasiyasının təşəbbüskarı və sədri, BBC World Service Trust (UK) tərəfindən Avropa Şurasının BSU-da həyata keçirdiyi “Azərbaycanda jurnalistikanın inkişafına dəstək” layihəsinin rəhbəri olmaqla yanaşı, həm də Azərbaycanla bağlı xaricdə bir sıra diskussiyalarda (Berlin) iştirak etmiş, publik mühazirələr oxumuş, Beynəlxalq konfranslar və dəyirmi stolların müxtəlif təşkilatlarda (Norveç, ABŞ, Almaniya) araya-ərsəyə gətirdiyi layihələrdə fəal iştirakı ilə seçilmişdir.

Başqa sözlə desək, Rəhilə xanım ədəbiyyat və ədəbiyyatşünaslıq, mədəniyyət və mədəniyyətşünaslıq istiqamətlərində Azərbaycanı xarici ölkələrdə təntim məqsədini, xaqımızın milli dəyərlərinin dünyaya ABŞ və Kanadaya, Avstraliyadan Yaponiyaya qədər yayılmasında yetərincə əsaslı fəaliyyət həyata keçirmişdir.

Rəhilə xanımın apardığı titanik işlərin sırasında onun kafedra daxilində müəllim və dəyirmi stola dəvət edilən xarici ölkə alimləri ilə qurulan işgüzar layihələri də qeyd etmək zəruridir.

Prof. Rəhilə Qeybullayevanın “Yay məktəbi” ilə bağlı çalışmaları və fəaliyyəti də onun elmi, nəzəri yaradıcılığının tərkib hissəsi kimi nəzərdə canlandırılmalıdır. O, Bakı Slavyan Universitetində Almanyanın Tübingen Universitetinin professoru İrmtraul Ştrelixlə bərabər həmin universitetin tələbələrinə Azərbaycanşünaslıq və rus dili ixtisasları üzrə layihəyə koordinatorluq etmiş, Bonn Universitetinin professoru Yeva Maria Auxla bərabər həmin universitetin tələbələri üçün həm də BSU-da Azərbaycan mədəniyyəti və turizm layihəsinin koordinatoru olmuşdur.

“Qış Məktəbi”nin təşkili də Bonn Universitetinin müqayisəli ədəbiyyat ixtisası üzrə məzmunu Daniel Şreker ilə alman dili kurslarının DAAD qrantı ilə aparılması da məhz Rəhilə xanımın həyata keçirdiyi işlər sırasında.

Prof. Rəhilə Qeybullayevanın çoxsaylı və çeşidli fəaliyyəti sırasında gənc mütəxəssislərin, fəlsəfə doktorluğu və elmlər doktoru hazırlığı istiqamətində apardığı işlər də onun yetərincə məsuliyyət və qayğı sahibi olduğunu sübut etməkdədir. Bütün bunların işığında Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının Bakı Slavyan Universitetində xüsusi çəkisi

lərdə birgə iştirakı və yüksək elmi-nəzəri hazırlıq nümayiş etdirməklə ortada olmuşdur.

Prof. Rəhilə Qeybullayeva yaradıcılığının ən qaynar, məsuliyyətli dövrünü yaşayır. O, bütün BSU tələbə-magistr və müəllim-professor heyətinin sevimlisidir. Ünsiyyət və sağlam diskussiya üçün daim açıqdır. Qeyd etdiklərimiz onun özünün layiq olmadığı, şənində deyilən gözəl sözlər deyil. Bu, Rəhilə xanımın həyat və mənəviyyat kredosu, insanlara, kollektivə, cəmiyyətə, xalqa xidmət etmə missiyasıdır. Ola bilsin və bu bizim qəti qənaətimizə görə də belədir ki, sadələşdiyimiz keyfiyyətlərin episentridə Rəhilə xanımın kökdən gələn ailə tərbiyyəsi durmaqdadır. Rəhilə xanımın atası Məmməd müəllim və anası Rəna xanım öz övladları üçün məhz belə tərbiyə forması seçmiş, onları yüksək mənəvi-əxlaqi dəyərlər əsasında böyütməyə üstünlük vermişlər.

Rəhilə xanımın gözəl ailəsi var. Onlar Hilal müəllimlə birgə üç oğul övladı, iki nəvə sahibidirlər. Övladlarının ikisi ABŞ universitetlərində ali təhsilə yiyələnib, biri İngiltərədə, ikincisi İspaniyada yaşayıb işləməkdə, üçüncü oğul Bakıda yaşamaqdadır. Onlar nəvələri ilə də çox fəxr edirlər...

Rəhilə xanım haqqında fikirlərimizi yekunlaşdırarkən onun Şərqin böyük mütəfəkkiri Sədi Şirazinin aşağıdakı bir kəlamı ilə sonuqlamaq istərdik: “Qənaət

və nüfuzu olduğu qeyd edilməlidir. Bu nüfuz neçə illərdir ki, tələbə-bakalavrların mütləq bizim kafedra üzrə buraxılış işi və magistr dissertasiyalarını götürməyə can atmaları ilə birbaşa bağlıdır. Bakalavr və magistrlər yaxı bilir və dərk edirlər ki, Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasında onların yönləndirilməsi, bütün elmi məsləhət və köməkliklərin göstərilməsi, onların qayğı ilə əhatələnib yüksək səviyyəli buraxılış işi və magistr dissertasiyaları hazırlamaları üçün ən əlverişli məkan da məhz buradadır. Belə münasibətin formalaşmasında da Rəhilə xanımın xüsusi rolunu qeyd etməliyik.

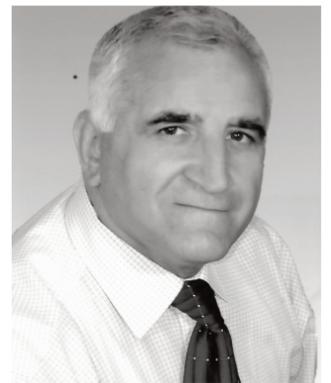
Rəhilə xanımın başqa bir sahədə də məhsuldar və məsuliyyətlə işlədiyini söyləmək həqiqətə uyğundur. Bu, onun Universitetimizdə magistr hazırlığı ilə bağlı proqram və dərslər vəsaitlərinin işlənilməsi, tələbələrin ixtiyarına verilməsidir. Bu baxımdan onun “Ədəbi komparativistika: nəzəriyyə və texnikası” (rus və Azərbaycan dillərində) hazırladığı kompetensiyalı və elmi-nəzəri cəhətdən dolğun proqramları prof. Rəhilə Qeybullayevanın nəzəri və tətbiqi biliklərinin yüksək səviyyədə olmasından müjdə verməkdədir.

Rəhilə Qeybullayeva, demək olar ki, Azərbaycan ədəbiyyatı kafedrasının vahid orqanizm kimi təşkilatlanmasının əsasını qoymuşdur. Onun kafedra üzvləri ilə davranışı elə mülayim, elə həlimdir ki, o, sanki özünün belə davranışı ilə bütün əməkdaşların üzərinə əlavə məsuliyyət qoymağı bacarmışdır. Bəlkə də digər kollektivlərdə bu kafedrada hökm sürən davranış qaydaları, mehribanlıq, təvazökarlıq, obyektivlik, kiminsə haqqına girməmək kimi halları, mənəviyyat kodekslərini digərləri yalnız arzu edə bilirlər. Bəzən elə də olur ki, kafedranın bir neçə üzvü (yənə də bir ailə kimi) digər ölkələrdə keçirilən Beynəlxalq konfranslarda iştirak etməkdən məruzələr hazırlayıb, oralara yollanırlar. Belə hal bir neçə dəfə kafedranın Gürçüstan Elmlər Akademiyasının, bu ölkənin bir sıra nüfuzlu Universitetlərinin keçirdiyi beynəlxalq səviyyəli məclis-

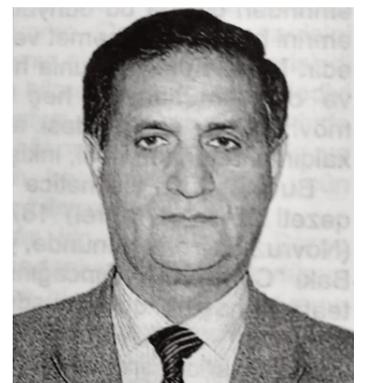
kimi xəzinə, tərbiyə kimi nəcabət, elm kimi şərəfət olmaz”. Fikirlərimizə nöqtə qoyarkən, həm də ulu Xaqanimizin olduqca gərəqli bir deyimindən yan keçmə bilmədik:

İstəsən ki, olsun şərəfin yüksək,
Daim təvazökar olasan gərək.

Bax, professor Rəhilə Məmməd qızı Qeybullayevada da “tərbiyə kimi nəcabət, elm kimi şərəfət, təvazökarlıq kimi yüksək mənəvi keyfiyyətlər cəmdir. Belə insanlara təbrik demək, onlar haqqında xoş fikirlər söyləmək necə də gözəldir! Rəhilə xanıma xoşbəxt, uğurlu və işıqlı ömür arzulayıraq!..

Nizami TAĞISOY,
professor.

Fərrux Məmmədov
dosent.